

дорадчого органу створювати посаду територіального медіатора з урахуванням положень цієї статті.

За період з 1 квітня 2018 р. по 31 березня 2021 р. омбудсмен отримав понад 1,7 тис. звернень про обов'язкову попередню медіацію. Щодо більш як 1,5 тис. запитів процес фактично було ініційовано представниками омбудсмена, а 243 справи було закрито після розгляду щодо їх прийнятності з різних причин. Серед осіб, які не отримали задовільної відповіді наприкінці медіації, понад 200 осіб потім не зверталися до адміністративного суду [9].

Проаналізувавши основні правові позиції функціонування медіації на рівні місцевого місцевого самоврядування Франції, зазначимо, що українська модель влади на місцях, хоча певною мірою й тяжіє до французької, але має досить значні недоліки, подолання яких обов'язково визначить новий рівень діяльності органів місцевого самоврядування в Україні загалом та формування, виконання положень й подальший розвиток законодавства про медіацію, зокрема.

1. Конституція України : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.
4. Про медіацію : проект Закону України від 19.05.2020 р. № 3504 (в редакції до другого читання 10.09.2021). URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.
5. Ткачук А. Децентралізація, що зміцнює державу: особливості місцевого самоврядування у Французькій Республіці. *Місцеве самоврядування*. 1997. № 1–2. С. 84–89.
6. Le Médiateur de Paris. URL : <https://www.paris.fr/pages/le-mediateur-de-paris-2687#:~:text=Nomm%C3%A9%20en%202014%20par%20la,pour%20tou%C2%B7te%C2%B7s>.
7. La médiation a un rôle social essentiel. URL : <https://mediation.paris.fr/mediation/le-mediateur.html>.
8. L'association des médiateurs des collectivités territoriales. URL : <https://www.amct-mediation.fr/>.
9. Observatoire du Défenseur des droits Recours à la médiation préalable obligatoire : étude auprès des réclamants juin 2021 (Mardi 8 Juin 2021). URL : <https://www.defenseurdesdroits.fr/fr/rapports/2021/06/observatoire-du-defenseur-des-droits-recours-a-la-mediation-prealable-obligatoire>.

Рісміме САРОЯН

слухач магістратури

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

канд. юрид. наук, доц. **М. П. Юніна**

доцент кафедри цивільного права та процесу

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

АНАЛІЗ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Процес медіації передбачає залучення посередника (медіатора), який надає допомогу учасникам конфлікту налагодити комунікаційний процес, аналізувати ситуацію конфлікту, щоб самі сторони могли обрати оптимальний варіант вирішення задоволення інтересів і потреб обох сторін конфлікту.

Ефективність процедури медіації визнана Європейським Співтовариством, яке рекомендує її застосування як основний метод альтернативного вирішення спорів на досудовому етапі та під час судового розгляду, що відображено у підписаній Україною Угоді про асоціацію України з Європейським Союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами.

Отже, відповідно до статті 1 цієї Угоди Україна і ЄС мусять посилити співпрацю

в галузі правосуддя, свободи та безпеки, задля забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і свобод. Країни Євросоюзу погодилися, що для забезпечення правосуддя та кращого доступу до правосуддя повинні включати доступ до судових, та позасудових методів врегулювання спорів [1].

Окремі проблеми правового регулювання медіації досліджувалися у роботах таких дослідників, як Т. Кисельова, Я. Любченко, Г. Огречук, С. Фурса. При цьому актуальним є питання гармонізації українського законодавства з європейським, особливо запровадження альтернативних шляхів врегулювання спорів.

Медіація використовує інноваційну технологію переговорів, яка спрямована на ухвалення творчих рішень між сторонами та не обмежується лише їх правовими та іншими позиціями, щоб максимально задовольнити реальні потреби та інтереси всіх учасників.

В Україні проблема забезпечення правосуддя є нагальною у зв'язку із завантаженою судовою системою, яка через різні причини не справляється з великою кількістю конфліктів. При цьому процес гармонізації українського законодавства та європейського законодавства потребує того, щоб національна правова система відповідала стандартам Євросоюзу. У міжнародній практиці широко поширюється практика застосування альтернативних інструментів врегулювання конфліктів (ABC) чи Alternative Dispute Resolution (ADR).

У Директиві «Про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах» 2008\52\ЕС Євросоюзом було зарекомендовано запровадити та закріпити медіацію як одну з основних методик альтернативного вирішення спорів на досудовому етапі та протягом судового оскарження [2].

Насамперед треба вказати, що медіація (відновне правосуддя) поширена у багатьох країнах уже більше 25 років, особливо вона розвинена в Європі (Австрії, Бельгії, Великій Британії, Норвегії, Німеччині, Фінляндії, тощо), США, Австралії, Новій Зеландії та інших країнах.

Медіація як альтернативний спосіб врегулювання конфліктів все більше поширюється у всіх країнах світу, зокрема в Україні.

На сьогодні процедуру медіації в Україні не регламентовано законодавчо, що суттєво ускладнює її практичне застосування.

В Україні на етапі законодавчої роботи перебуває впровадження законодавства про медіацію. 15 липня 2020 року проект Закону «Про медіацію» № 3504, який внесено Кабінетом Міністрів України, Верховна Рада в першому читанні прийняла за основу [3]. Цей проект встановлює основні засади процедури медіації та форми її організації.

Законопроект допоможе розвитку медіаційної процедури в Україні. При цьому наслідком ухвалення цього законопроекту буде поліпшення ефективності роботи судової влади внаслідок їх істотного розвантаження, удосконалення правового механізму захисту прав людини та правових інтересів, а також введення чинного українського законодавства у відповідність міжнародним стандартам [1].

До того ж зазначимо про наявність Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації), що встановлений наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2016 р. № 892.

Також поняття «медіація» можна зустріти в багатьох нормативних актах, наприклад: Господарський процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України в редакції від 03.10.2017 р. № 2147-VIII; Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р. № 3460-VI; Закон України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 р. № 2671-VIII; Закон України «Про концесію» від 03.10.2019 р. № 155-IX; Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 р. № 2404-VI; Указ Президента України «Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів» від 10.05.2006 р. тощо.

Зазначимо також, що зараз, хоч і немає спеціального закону, Україні можна похвалитися досвідом медіації, що підтверджує високу ефективність використання цього інституту у вирішенні конфліктних ситуацій. Отже, з 2003 року активно проводяться експерименти у судах (зокрема, у містах Києві, Харкові, Івано-Франківську, Автономній Республіці Крим та інших). Також в Україні діє низка регіональних груп медіації, об'єднаних в Асоціацію Груп Медіації України та Український Центр Порозуміння, який активно займається впровадженням програми примирення постраждалих та

правопорушників, а також просвітницькою діяльністю у цій сфері.

Отже, медіація призначена для того, щоб допомогти правосуддю, і містить всі можливості процесуального та матеріального характеру. Безперечно, медіація – сучасний правовий засіб вирішення соціального конфлікту. Усвідомивши, що закон не потрібен для медіації, саме прийняття спеціального закону може стати тим необхідним поштовхом для її популяризації.

Застосування медіації можливе у багатьох випадках, і це важливо для розуміння необхідності законодавчого урегулювання такої діяльності. Найбільш ефективним, і треба з цим погодитися, можливе застосування медіації у суперечках, конфліктах, що передбачають відшкодування матеріальних та моральної шкоди постраждалим. Медіація – ефективний засіб для вирішення цивільних, господарських спорів щодо виконання зобов'язань, штрафів.

Ухвалення закону про медіацію, звісно, позитивно вплине на розвиток медіаційного інституту України.

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про медіацію» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GI02276A?an=25>.

2. Про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах. Directive 2008/52/EC. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a95.

3. Про медіацію : проєкт Закону від 19 травня 2020 року № 3504. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.

4. Шеремет А. Законодавче регулювання медіації в Україні: аналіз проєкту Закону України «Про медіацію». URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/11/9.pdf>.

Вікторія СЕНЬКО

викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИНЦИПУ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ У ВИПАДКАХ ДОМАГАННЯ ДИТИНИ ДЛЯ СЕКСУАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ

Захист прав та законних інтересів дітей, у тому числі від сексуальної експлуатації та сексуальних зловживань, є одним із центральних напрямів державної політики будь-якої держави. За ступенем поширеності та масштабів суспільної небезпеки злочини, пов'язані з сексуальною експлуатацією та сексуальними зловживаннями щодо дітей, можна поставити в один ряд із найсерйознішими загрозами безпеці не лише окремих країн, а й усієї світової спільноти. Підвищена суспільна небезпека цієї групи діянь у тому, що їх вчинення згубно впливає на моральний, психічний і психологічний розвиток дитини.

Домагання до дитини для сексуальних цілей – кримінальне правопорушення, про нульову толерантність до якого завжди говорить українська влада. Однак саме розслідування таких справ можна провести так, що замість здобуття справедливості воно перетвориться на тортури для дитини та всієї родини.

Медіація – це позасудовий спосіб врегулювання спору (розроблений у 1960-ті та 1970-ті роки в США) між сторонами за участю третьої неупередженої, незацікавленої у цьому конфлікті особи – медіатора. Найчастіше люди хочуть знайти спільне вирішення проблеми, але не можуть зробити це самостійно. У таких випадках застосування медіації є найбільш ефективним способом.

Медіатор не є арбітром, представником будь-якої сторони спору або посередником між сторонами, не має права ухвалювати рішення щодо суперечки. Він лише сприяє врегулюванню спору, допомагає сторонам спору в ході дискусії виявити їх справжні інтереси та потреби, знайти рішення, що задовольняє всіх учасників конфлікту. У цьому полягає основне завдання медіатора.

У вирішенні цього питання медіації може належати визначальна роль. Ця процедура має такі позитивні сторони: конфіденційність, добровільний характер вступу до процесу врегулювання; однакове ставлення та неупередженість медіатора,